

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 43/2015-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] zastúpeného Advokátskou kanceláriou Škamla, s. r. o, Makovického 15, Žilina, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. Martina Škamlu, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 272/2012 a jeho rozsudkom zo 6. februára 2014 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cop 156/2014 a jeho rozsudkom z 24. júna 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. septembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou Škamla, s. r. o, Makovického 15, Žilina, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. Martina Škamlu, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 272/2012 a jeho rozsudkom zo 6. februára 2014 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cop 156/2014 a jeho rozsudkom z 24. júna 2014.

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ (otec maloletého dieťaťa) bol v procesnom postavení navrhovateľa účastníkom konania o úpravu styku s maloletým synom (ďalej aj „maloletý“), v ktorom sa domáhal zmeny rozsudku okresného súdu č. k. 25 C 153/2008-191 zo 17. februára 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 211/2010-213 zo 6. júla 2010 v časti o zákaze styku otca s maloletým. Sťažovateľ žiadal, aby mu bol umožnený styk s maloletým synom prostredníctvom softvéru Skype každú sobotu v čase od 16.00 h do 18.00 h a každú nedeľu v mesiaci júl v čase od 15.00 h do 17.00 h za prítomnosti starej matky [REDAKOVANÉ], ktorej je maloletý zverený do náhradnej osobnej starostlivosti. Svoj návrh odôvodnil zmenou pomerov, na preukázanie ktorej navrhol *„vykonanie znaleckého dokazovania za účelom zistenia, či je stretávanie sa maloletého so sťažovateľom v záujme maloletého a či jeho negatívny vzťah k sťažovateľovi*

v čase vydania rozhodnutia Okresného súdu Bratislava IV z 17. 2. 2010 bol ovplyvnený v dôsledku zámerného pôsobenia starej matky a či sa stará matka pridrža odporúčania súdneho znalca v tom smere, že je namieste informovať maloletého o sťažovateľovi v tom záujme, aby sa tento slobodne a bez akéhokoľvek ovplyvňovania sám mohol rozhodnúť, či sa chce alebo nechce stretávať so sťažovateľom.“. Okresný súd návrh sťažovateľa zamietol. Krajský súd o odvolaní sťažovateľa rozhodol tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnil a v odôvodnení naň poukázal.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že súdy nevykonali ním navrhované znalecké dokazovanie ani ďalšie dokazovanie nevyhnutné na spoľahlivé zistenie skutkového stavu veci. Sťažovateľ tvrdí, že „iba vykonaním navrhnutého znaleckého dokazovania mohol navrhovateľ preukázať svoje tvrdenia uvedené v návrhu na úpravu styku s maloletým a jedine znalecký posudok vypracovaný nezávislým znalcom mohol objektívne posúdiť možnosť obnovenia styku medzi sťažovateľom a maloletým za súčasných okolností“.

Zákaz styku s maloletým podľa sťažovateľa „predstavuje vzhľadom na intenzitu tohto zákazu a na dĺžku jeho trvania porušenie základných práv sťažovateľa na ochranu a rešpektovanie súkromného a rodinného života sťažovateľa a na starostlivosť o maloletého a o jeho výchovu zaručených Ústavou a Dohovorom“. Dôvody trvania zákazu styku, ktoré uviedol v rozhodnutí okresný súd a krajský súd, považuje sťažovateľ za nedostatočné a poukazuje na to, že „sa nedopustil voči svojmu synovi žiadneho konania, ktoré by odôvodňovalo zákaz jeho styku s ním“. Sťažovateľ v tejto súvislosti argumentuje, že súdy mali pri rozhodovaní postupovať v zmysle princípu proporcionality, a namieta, že „Súdy rozhodli o pokračovaní zákazu styku maloletého so sťažovateľom bez tohto, aby dbali na ochranu základných práv sťažovateľa.“.

Na základe uvedeného sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 272/2012 a v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod 11 Cop 156/2014 porušené boli.

2. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 25 P 272/2012-209 z 6. 2. 2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 Cop 156/2014-231 z 24. júna 2014 porušené boli.

3. Rozsudok Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 25 P 272/2012-209 z 6. 2. 2014 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 Cop 156/2014-231 z 24. júna 2014 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie za porušenie článku 19 ods. 2 a článku 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a Článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sume 50 000 EUR (slovom päťdesiatisíc eur), ktoré sú Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava IV povinné vyplatiť mu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava IV sú povinné uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 340,90 EUR do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K napadnutému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 272/2012 a jeho rozsudku zo 6. februára 2014

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže

domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K napadnutému postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cop 156/2014 a jeho rozsudku z 24. júna 2014

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). Ústavný súd z tohto aspektu posúdil túto časť sťažnosti.

2.1 Namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu tým, že v súdnom konaní nebolo vykonané znalecké dokazovanie na zistenie príčin odmietavého postoja jeho maloletého syna a možnosti zmeny tohto stavu. Sťažovateľ považoval znalecké skúmanie za jediný dôkaz, ktorým mohol preukázať svoje tvrdenie o potrebe zmeny rozsudku o zákaze styku s maloletým.

Ústavný súd vo svojej judikatúre uvádza, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07, IV. ÚS 6/2010).

Okresný súd vykonal dokazovanie okrem iného lekárskou správou pedopsychiatričky [REDAKOVANÉ], na základe ktorej konštatoval:

„Súčasný skutkový stav je taký, že maloletý je aj naďalej a to od roku 2006 vedený v Dennom stacionári pre deti s rizikovým vývinom, pričom z potvrdenia pedopsychiatričky [REDAKOVANÉ] zo dňa 28. 6. 2013 vyplýva, že maloletý bol opakovane vystavovaný traumatizujúcim zážitkom a to návštevou otca vo väzení, zhoršením matkinho zdravotného stavu, medializáciou otca, kontaktom s otcom v utečeneckom tábore, v škole bol opakovane vystavovaný posmeškom týkajúcim sa otca a aktuálne pociťuje hanbu aj zlosť voči otcovi, verbalizuje odmietavý postoj kontaktovať sa s ním a to osobne ako aj písomne. Z lekárskej správy ďalej vyplýva, že je dôležité predchádzať neurotizácii dieťaťa pre jeho ďalší osobnostný vývin. Lekárska správa bola vypracovaná pedopsychiatričkou maloletého, ktorá jeho zdravotný stav pozná od roku 2006, s dieťaťom pracuje dlhodobo a potvrdenie, ktoré vydala o zdravotnom stave maloletého dieťa je aktuálne a odzrkadľuje súčasný psychický stav maloletého, ako aj jeho vzťah k otcovi. V tejto súvislosti súd teda nevyhovел návrhu otca, resp. jeho právneho zástupcu o vyšetrenie maloletého nezávislým znalcom za účelom zistenia dôvodov, pre ktoré má maloletý nechť kontaktovať sa s otcom. Takýto návrh súd považoval za nadbytočný, resp. duplicitný, pretože dôvody, pre ktoré sa maloletý

odmieta s otcom akokoľvek kontaktovať nesporne vyplývajú z lekárskej správy [REDACTED], ktorá bola navyše aktualizovaná v priebehu konania.“

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku k názoru okresného súdu doplnil:

„Pokiaľ ide o námietku otca uvedenú v odvolaní, v ktorej poukazoval na to, že jediným zákonným kritériom pre vyslovenie obmedzenia alebo zákazu styku s maloletým dieťaťom je aktuálna nevyhnutnosť takéhoto opatrenia a záujme maloletého dieťaťa, z ktorého táto nevyhnutnosť vyplýva, s touto sa odvolací súd stotožnil, rovnako sa stotožnil s názorom otca, že takéto rozhodnutie by nemalo byť definitívne, keď s poukazom na ochranu rodinného života by sa postupne mali prijímať opatrenia, smerujúce k obnoveniu prerušených kontaktov maloletého dieťaťa a rodiča. Tým, že každú vec treba posudzovať individuálne, treba v danej veci konštatovať, že rodičia maloletého nikdy netvorili ucelenú rodinu, keď nežili spolu, maloletý k otcovi nemá vybudovaný žiaden citový vzťah, naopak jeho vzťah k otcovi je charakterizovaný iba traumatizujúcimi zážitkami, čo v danej veci znamená praktickú nemožnosť obnoviť vzťah, ktorý nikdy nebol vybudovaný, pričom treba zdôrazniť, že nevytvorenie vzťahu resp. traumatizujúce zážitky maloletého z otca sa podľa obsahu spisu viažu výlučne na konanie zo strany otca. Pokiaľ otec v odvolaní tvrdí, že sa nemal možnosť so svojim synom stretávať, je na mieste otázka, čo bolo dôvodom, že sa otec s maloletým nestretával, nepodieľal sa na jeho výchove. Surčitosťou však možno konštatovať, že nejde iba o nechuť maloletého, prípadne ovplyvňovanie zo strany starej matky, či o konanie príslušných orgánov, tak ako to otec tvrdí v odvolaní. Aj podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa správne pri rozhodovaní prihliadol na záujem maloletého, v rámci ktorého zohľadnil aj názor maloletého vyslovený v rámci pohovoru s kolíznym opatrovníkom dňa 01. 03. 2013, rovnako správne zohľadnil lekársku správu ošetrojúcej pedopsychiatricky maloletého, objektívnosť ktorej nemal ani odvolací súd dôvod spochybňovať. Z uvedeného dôvodu vykonanie ďalšieho dokazovania nariadením nového znaleckého dokazovania aj odvolací súd posúdil ako nedôvodné.“

Súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť vykonať dôkazy označené účastníkom konania (I. ÚS 75/96, II. ÚS 153/03, IV. ÚS 178/2012). Procesný princíp voľného hodnotenia dôkazov v spojení so zásadou procesnej ekonomiky dovoľuje súdu vykonať len tie dôkazy, ktoré podľa jeho uváženia vedú k rozhodnutiu vo veci samej (napr. II. ÚS 218/00, IV. ÚS 182/04, IV. ÚS 178/2012). Európsky súd pre ľudské práva tiež uvádza, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručuje síce právo na spravodlivý proces, neupravuje však prípustnosť dôkazov alebo ich hodnotenie (A. B. v Slovenská republika, rozsudok zo 4. 3. 2003 a v ňom odkaz na ďalšiu judikatúru). Výber dôkazov je na účastníkovi konania, ale súd má široký priestor na úvahu, ktoré dôkazy pripustí a vykoná a ktoré nevykoná. Táto úvaha všeobecného súdu je obmedzená len tým, že nevykonanie dôkazov, resp. ich vykonanie v rozpore s názorom účastníka nesmie postaviť účastníka konania do evidentne nevýhodnejšej pozície, než v ktorej je druhý účastník konania (pozri najmä rozsudok de Haes a Gijssels v. Belgicko z 24. 2. 1997, rozsudok Schenk v. Švajčiarsko z 12. 7. 1988).

Podľa judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 60/04) pod právom na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k vykonávaniu dokazovania treba rozumieť, že účastníkovi konania musí byť poskytnutá možnosť podieľať sa zákonom ustanoveným spôsobom na dokazovaní, čo znamená dôkazy navrhovať, byť prítomný na vykonávaní dokazovania [§ 122 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)], vrátane práva klásť účastníkom otázky (§ 126 ods. 3 OSP) a k navrhovaným a už vykonávaným dôkazom sa vyjadrovať (§ 123 a § 129 ods. 1 OSP).

Vychádzajúc z uvedenej judikatúry, ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd sa zaoberal návrhom sťažovateľa na vykonanie znaleckého dokazovania, na účely objektívneho zistenia postoja maloletého k sťažovateľovi vykonal dokazovanie oboznámením s obsahom aktuálnej správy ošetrojúcej pedopsychiatričky, jej obsah hodnotil v spojení s ostatnými vykonanými dôkazmi a svoj záver o nadbytočnosti znaleckého dokazovania (vo vzťahu ku skutočnostiam, ktoré ním chcel sťažovateľ preukázať) dostatočne odôvodnil konkrétnymi, z vykonaného dokazovania vyplývajúcimi zisteniami. Ústavný súd

preto nepovažuje záver krajského súdu o nadbytočnosti znaleckého dokazovania za arbitrárny. Podľa názoru ústavného súdu bol vykonaným dokazovaním dostatočne zistený skutkový stav v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie o veci. Nevyhovením návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania preto nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

2.2 Namietané porušenie základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 8 dohovoru

Sťažovateľ tiež namieta, že rozsudok krajského súdu predstavuje neprimeraný zásah do jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 8 dohovoru vzhľadom na intenzitu tohto zásahu (zákaz styku so synom) a dĺžku jeho trvania.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie.

Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Do pôsobnosti čl. 8 dohovoru a čl. 19 ods. 2 ústavy patrí aj právo na rešpektovanie a ochranu súkromného života. Súkromný život podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) zahŕňa fyzickú a psychickú integritu osoby a niekedy môže zahŕňať aspekty individuálnej fyzickej a sociálnej identity. Rešpektovanie „súkromného života“ musí zahŕňať do určitej miery aj právo nadviazať vzťahy s inými ľuďmi (IV. ÚS 134/2013, m. m. pozri aj Niemietz v. Nemecko, rozsudok zo 16. 12. 1992, séria A, č. 251-B, s. 33 – 34, bod 29).

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva tým, že čl. 8 dohovoru zaručuje právo na rešpektovanie rodinného života, predpokladá existenciu rodiny (Marckx v. Belgicko, rozsudok pléna z 13. 6. 1979, bod 31). Existencia rodiny je otázkou faktickou, spočíva v skutočnej existencii blízkych osobných väzieb v praxi (K. a T. v. Fínsko, rozsudok Veľkého senátu z 12. 7. 2001, bod 150). Základným prvkom rodinného života je spolužitie rodičov a detí (Johansen v. Nórsko, rozsudok zo 7. 8. 1996, bod 52). Európsky súd pre ľudské práva konštatoval vo veci Berrehab v. Holandsko (rozsudok z 21. 6. 1988, bod 21), že vzťah vytvorený medzi manželmi musí byť považovaný za „rodinný život“ a dieťa narodené z takéhoto zväzku je *ipso iure* súčasťou tohto vzťahu, teda od okamihu a zo samotnej skutočnosti narodenia dieťaťa existuje medzi ním a jeho rodičmi puto tvoriace rodinný život, a to aj keď rodičia potom spolu nežijú. Následné udalosti však môžu toto puto prerušiť, neskôr by vzťah patriaci pod „rodinný život“ mohol prestať existovať, pokiaľ by nebol udržiavaný.

Podľa judikatúry ESLP zásah do práva na rešpektovanie súkromného života bude v súlade s čl. 8 dohovoru, ak bol vykonaný v súlade so zákonom, sleduje niektorý

z legitímnych cieľov vymenovaných v odseku 2 tohto článku a bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti (napr. Anayo v. Nemecko, rozsudok z 21. 12. 2010, bod 63).

Rozsudok krajského súdu potvrdil zákaz styku sťažovateľa s jeho synom na základe § 25 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), rozhodnutie tak vychádza z platnej a účinnej právnej úpravy.

Krajský súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že sťažovateľ nie je členom rodiny maloletého. Je jeho biologickým otcom, s matkou maloletého boli manželmi, nikdy však netvorili skutočnú rodinu, sťažovateľ nežil s maloletým, nezabezpečoval starostlivosť o neho ani jeho výchovu, medzi maloletým a sťažovateľom nikdy neexistovala skutočná rodinná väzba. Manželstvo sťažovateľa a matky maloletého bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV č. k. 25 C 153/2008-181 zo 17. februára 2010, maloletý bol na čas po rozvode zverený do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke, matka a otec boli zaviazaní prispievať na jeho výživu každý sumou 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené dieťa, zároveň bol rozhodnuté o zákaze styku otca s maloletým. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 13. augusta 2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 211/2010-216 zo 6. júla 2010. Sťažovateľ neplatil určené minimálne výživné, dlžné výživné zaplatil až v súvislosti s napadnutým konaním.

Maloletý sťažovateľa ako otca neakceptuje, v podstate ho nepozná, videl ho niekoľkokrát v živote pri návštevách vo väzení, kde bol sťažovateľ už počas tehotenstva matky maloletého. Osobne sa ostatný raz stretli v Útvare pre zaistených cudzincov v Medveďove, keď si sťažovateľ vyžiadal jeho návštevu, maloletý mal vtedy päť rokov.

Sťažovateľ neuviedol v sťažnosti žiadne argumenty proti týmto konštatovaniam, nenamietal proti tvrdeniu, že medzi ním a maloletým nikdy neexistovala skutočná rodinná väzba. Sťažovateľ len všeobecne tvrdil, že maloletý je negatívne ovplyvnený starou matkou, o čom však nepredložil žiadny dôkaz. K svojmu spôsobu života a správaniu sa nevyjadril, neposkytol vysvetlenie ani k svojmu úteku z azylového tábora počas azylového konania

a súčasne prebiehajúceho konania o úpravu styku, ktorým významne spochybnil svoj skutočný záujem na výsledku konania a na vytvorení vzťahu s maloletým synom.

Napriek uvedenému ústavný súd konštatuje, že právna otázka úpravy styku sťažovateľa s jeho synom, o ktorej sťažovateľ inicioval konanie s úmyslom vytvorenia momentálne neexistujúcej rodinnej väzby, sa týka dôležitej súčasti jeho súkromného života. Rozhodnutie krajského súdu ponechávajúce naďalej účinným rozhodnutie o zákaze styku sťažovateľa a jeho syna preto predstavuje zásah do práva sťažovateľa na rešpektovanie jeho súkromného života.

Cieľom napadnutého rozhodnutia krajského súdu bola predovšetkým/v prvom rade ochrana najlepšieho záujmu maloletého, ktorý je zverený do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke a sťažovateľa nepovažuje za súčasť svojej rodiny. V dôsledku traumatických zážitkov spojených so sťažovateľom potvrdených v súvisiacom súdnom konaní aj súdnym znalcom je maloletý v odbornej starostlivosti psychiatricky. Rozhodnutie tak bolo prijaté na ochranu práv a slobôd maloletého.

Pri posúdení, či bol zásah nevyhnutný v demokratickej spoločnosti, ESLP hodnotí v kontexte všetkých okolností prípadu, či dôvody, ktoré ho majú ospravedlňovať, boli relevantné a dostatočné na účely čl. 8 ods. 2 dohovoru. Súčasne berie do úvahy, či konanie ako celok bolo spravodlivé a poskytovalo sťažovateľovi dostatočné záruky pre ochranu jeho záujmov chránených čl. 8 dohovoru. V každom takomto prípade je dôležité posúdiť, čo je v najlepšom záujme dieťaťa, a ten má v závislosti na jeho povahe a dôležitosti prednosť pred záujmami rodičov (napr. *Anayo v. Nemecko*, rozsudok z 21. 12. 2010, bod 65 a tam citovaná judikatúra). Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo všetkých rozhodnutiach týkajúcich sa detí musia byť rozhodujúcim kritériom ich najlepšie záujmy. Tie vyžadujú udržiavanie rodinných väzieb okrem prípadu, keď je konkrétne rodina preukázateľne nevhodná. Na druhej strane je nespochybniteľne v záujme dieťaťa, aby bola jeho výchova zabezpečená v zdravom prostredí a rodič nemôže byť oprávnený podľa čl. 8 dohovoru uplatňovať opatrenia, ktoré by mohli poškodiť zdravie alebo vývoj dieťaťa (napr. *Neulinger a Shuruk v. Švajčiarsko*, rozsudok zo 6. 7. 2010, bod 136).

Krajský súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že vzhľadom na skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním je odôvodnený právny názor, že nad záujmom sťažovateľa na vytvorenie rodinnej väzby s jeho maloletým synom prevážila zvýšená ochrana práv maloletého vyžadujúca vylúčenie ich vzájomných kontaktov. Konštatoval tak najmä na základe stanoviska maloletého, ktoré bolo zisťované prostredníctvom kolízneho opatrovníka, výpovede starej matky a aktuálneho zdravotného stavu maloletého, ktorý bol objektivizovaný odbornou správou detskej psychiatričky. Psychiatrička potvrdila pretrvávanie psychického stavu maloletého, ktorý bol u neho zistený znaleckým dokazovaním v konaní o úpravu styku vedenom Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 25 C 153/2008. Podľa týchto zistení maloletý pociťuje vo vzťahu k sťažovateľovi hnev, zlosť, hanbí sa za neho, nechce sa s ním stretnúť, jeho pocity vychádzajú zo stretnutí so sťažovateľom vo väzení, v utečeneckom tábore, posmeškov, ktoré v tejto súvislosti zažil v škole. Tieto stavy maloletého vyžadujú odbornú psychiatrickú pomoc, aby dokázal záťaž spracovať, a to aj vzhľadom na jeho rodinnú anamnézu, keď matka trpí duševnou poruchou, v dôsledku ktorej bola rozsudkom okresného súdu č. k. 25 Ps 31/2006-26 z 10. septembra 2007, právoplatným 25. októbra 2007, pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Na základe uvedeného krajský súd konštatoval, že na strane maloletého nedošlo k žiadnej zmene okolností, ktorá by bola dôvodom pre zmenu rozsudku o zákaze styku.

Osobu sťažovateľa v súvislosti s jeho možným výchovným vplyvom na maloletého syna krajský súd hodnotil na základe zistení, ktoré sťažovateľ relevantným spôsobom nedokázal spochybniť. Sťažovateľ bol vyhostený z územia Slovenskej republiky, pretože predstavuje nebezpečenstvo pre Slovenskú republiku, pre verejný poriadok na jej území a ohrozuje práva a slobody iných osôb z dôvodu jeho preukázaného zapojenia do činnosti teroristickej skupiny, za čo bol právoplatne odsúdený vo Francúzskej republike. Navyše stále prebieha trestné konanie v Kanade.

Krajský súd podrobne hodnotil aj možnosti vzájomného styku sťažovateľa a maloletého. Odôvodnil, prečo nie je komunikácia medzi maloletým a sťažovateľom

prostredníctvom softweru Skype vhodná. Predovšetkým konštatoval, že nejede o vhodný prostriedok v prípade, ak maloletý jednoznačne komunikáciu odmieta a tento spôsob nemá viesť k obnoveniu vzájomných vzťahov, ale k ich vybudovaniu. Navyše za situácie, keď obidve strany nie sú schopné sa ani dorozumieť, keďže sťažovateľ komunikuje arabsky a francúzsky, anglický jazyk ovláda minimálne a slovenský jazyk vôbec. Maloletý v čase vyhlásenia napadnutého rozhodnutia nedokázal komunikovať vo francúzskom jazyku.

Rovnako krajský súd vychádzal z platnej právnej úpravy (§ 154 OSP), keď konštatoval, že pre jeho rozhodnutie je rozhodujúci skutkový stav v čase vyhlásenia rozhodnutia, keď platilo rozhodnutie o administratívnom vyhostení sťažovateľa a o určení zákazu pobytu, podľa ktorého bol sťažovateľovi zakázaný vstup na územie Slovenskej republiky na 10 rokov, t. j. do 26. apríla 2016. Do tohto okamihu je preto styk sťažovateľa s maloletým na území Slovenskej republiky vylúčený.

Krajský súd sa tak zaoberal porovnávaním a vyvažovaním kolidujúcich práv a záujmov, dával do pomeru práva maloletého a sťažovateľa, ktoré vo fungujúcej rodine nemôžu byť v kolízii, rozhodol o voľbe legitímneho a v daných podmienkach nevyhnutného a primeraného rozhodnutia o úprave styku tak, že sťažovateľa vylúčil z možnosti užívania rodičovských práv v záujme maloletého. Rozhodol tak na základe zistenia, že sťažovateľ nemá vybudovanú skutočnú rodinnú väzbu s maloletým, tá je založená len na biologickom príbuzenstve, ktoré nikdy nezískalo skutočný obsah, a ako príčinu tohto stavu určil spôsob života a správanie sťažovateľa, ktoré sťažovateľ neprezentoval v inom svetle ani v sťažnosti ústavnému súdu. Sťažovateľ argumentuje v sťažnosti len zmenou okolností, ktoré vidí na strane maloletého v súvislosti s jeho zvyšujúcim sa vekom. O dôvodoch na svojej strane, ktoré boli príčinou rozhodnutia o zákaze styku, sa však nevyjadruje.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa želania účastníka, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre namietnutie porušenia ústavného práva (II. ÚS 3/97).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu nie je arbitrárny ani neodôvodnený, z ústavného hľadiska sú jeho závery akceptovateľné a udržateľné, a teda sťažnosť je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená, čo je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už nezaoberal jeho ďalšími návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2015